

2025-11-11**Brottsofferjouren Sverige**

Hammarby fabriksväg 25, 6 tr

120 30 Stockholm

info@brottsofferjouren.sewww.brottsofferjouren.se**Växel:** 08-644 88 00**Brottsofferstöd:** 116 006

YTTRANDE ÖVER UTKAST TILL LAGRÅDSREMISS OM SÄNKT STRAFFBARHETSÅLDER FÖR ALLVARLIGA BROTT

Inledning

Brottsofferjouren Sverige avstyrkte i maj 2025 utredningens förslag i SOU 2025:11 om att sänka straffbarhetsåldern till 14 år för barn som begår särskilt allvarliga brott, samt tillstyrkte bedömningen att en generell sänkning av straffbarhetsåldern inte bör genomföras.

Mot denna bakgrund avstyrker BOJ därför förslaget om en sänkning av straffbarhetsåldern för allvarliga brott. Vi ser mycket allvarligt på den ökande problematiken med organiserad och systematisk brottslighet som påverkar samhället på flera plan och som drar in allt yngre barn i kriminella nätverk. Trots detta bedömer vi att förslaget om sänkt straffbarhetsålder inte är en ändamålsenlig åtgärd för att möta denna utveckling. Tvärtom finns det betydande risker för att reformen kan få motsatt effekt.

Barnkonventionen och barnets rättigheter

Därtill har lagstiftaren att beakta barnkonventionen och FN:s barnrättskommittés uttalanden och rekommendationer, vilka tydligt avråder från en sänkning av straffbarhetsåldern. Barnkonventionen, som sedan 2020 är svensk lag, fastslår att barn har rätt till särskilt skydd och omvårdnad. En sänkning av straffbarhetsåldern skulle stå i direkt konflikt med dessa grundläggande principer. Det går också emot FN:s Barnrättskommittés rekommendationer i sin granskning av Sverige 2023. FN:s barnrättskommitté har i frågan om att sänka straffbarhetsåldern varit tydlig såväl i sina allmänna kommentarer som i rekommendationer direkt riktade mot Sverige.

Forskningsläget och barns utveckling

Det har under lång tid ansetts vara en lämplig avvägning mellan barns förmåga att ta ansvar för och förstå konsekvenserna av sitt agerande å ena sidan och samhällets intresse av att kunna döma ut en straffrättslig påföljd å andra sidan. Därav att straffbarhetsåldern

är satt till 15 år. Skälen för att särbehandla barn grundar sig i omfattande forskning om barns psykiska och kognitiva utveckling. Såväl psykologisk som medicinsk forskning talar tydligt emot en sänkning av straffbarhetsåldern.

Samhällskonsekvenser och riskbedömning

BOJ är av den uppfattningen att de intressen som rör barns skydd och risken för skadliga effekter av en sådan lagändring väger klart tyngre än de skäl regeringen anför för en sänkning. Att utsätta barn för straffrättsliga påföljder riskerar att förvärra deras marginalisering, öka risken för återfall och försvåra deras återanpassning till samhället. Forskning ger inte heller stöd för att en sänkt straffbarhetsålder minskar incitamenten för kriminella nätverk att använda sig av barn i brottslig verksamhet. Tvärtom finns det en betydande risk att rekryteringen i stället flyttas till ännu yngre barn, vilket ytterligare skulle fördjupa problemet.

Behov av brottsförebyggande arbete

BOJ anser att det brottsförebyggande arbetet för barn och unga måste prioriteras och stärkas. Brottsförebyggande Rådet konstaterar i en rapport från 2025 att det finns mycket starka samband mellan att själv ha varit brottsoffer och begå brott. Man konstaterar att det finns tydliga riskfaktorer utöver brottsutsatthet som riskerar att leda till att barnet själv begår brott: svag socioekonomisk situation, tidigare placeringar, psykiatriska diagnoser, skolproblem och kriminellt umgänge. Tidiga insatser med samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och civilsamhälle samt tillgång till stöd och vård är med andra ord avgörande för att förhindra att barn dras in i kriminalitet. Fokus bör ligga på skydd, vård och rehabilitering – inte på straffrättsligt ansvar.

Det är också värt att notera att ingen av de åtgärder som den ovan nämnda rapporten tittat på lyfter fram strängare straff eller sänkt straffbarhetsålder som möjliga vägar.

Upprättelse för brottsoffer

Regeringen lyfter att syftet med en sänkning av straffbarhetsåldern är att stärka samhällsskyddet och inte minst möjligheterna till upprättelse för brottsoffren. Det finns andra möjligheter till upprättelse för brottsoffren än att 13-åringar ska sättas i fängelse. Sammanfattande faktorer som Brottsförebyggande rådet och forskning pekar ut som viktiga för upprättelse:

- **Information och delaktighet** i rättsprocessen.
- **Förtroende för rättsväsendet** och upplevelse av rättvisa.
- **Tillgång till stöd** (psykosocialt, juridiskt).
- **Ekonomisk ersättning** som upplevs som rimlig.
- **Reparativa insatser** (medling, gottgörelse) snarare än enbart straff.

Ärenden som rör bevistalan har ökat markant de senaste åren, och i en sådan kan brottsoffret få upprättelse både genom att det avgörs att det som skedde var en brottslig handling, vem som utförde den och sen även få möjlighet till brottsskadeersättning. Utifrån detta perspektiv behövs således inte en sänkning av straffbarhetsåldern.

Sammanfattande ställningstagande

Brottsofferjouren Sverige delar regeringens oro över att barn i allt högre grad utnyttjas inom den organiserade brottsligheten, men vi bedömer att en sänkning av straffbarhetsåldern inte är rätt väg att gå. En sådan förändring riskerar att försvaga barns rättsliga skydd, strida mot internationella åtaganden och bidra till negativa långsiktiga effekter både för de enskilda barnen och för samhället i stort.

Det krävs en avsevärd anpassning för att ge barn i så låg ålder som 13 år ett adekvat stöd under strafftiden. Barnet måste erbjudas utbildning och stöd för att inte gå ut i samhället med små möjligheter till ett normalt vuxenliv. Samhällets kostnader för denna omställning av kriminalvården kan göra betydligt större nytta i form av tidiga insatser för att minska risken för fler barn att begå allvarliga brott

Brottsofferjouren Sverige avstyrker därför lagrådsremissen om sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott.

Monica Ekström
Förbundsordförande
monica.ekstrom@boj.se

Ylva Sperling
Generalsekreterare
ylva.sperling@boj.se